

Hayto, Ligia

Zebranie Zespołu Historii Nauk Rolniczych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 23/2, 532-533

1978

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Polsce XX wieku. Na zakończenie zebrania dr T. Kikta wręczył przewodniczącej Zespołu — dr B. Kuźnickiej — medal wybitny z okazji 150-lecia założenia Zakładów Farmaceutycznych w Tarchominie (1823—1973).

Halina Lichocka

ZEBRANIE ZESPOŁU HISTORII NAUK ROLNICZYCH

16 listopada 1977 r. — pod przewodnictwem doc. Stanisława Brzozowskiego — odbyło się w Krakowie zebranie, którego pierwsza część poświęcona była sprawom organizacyjnym zespołu. Drugą część wypełniły referaty dra Zdzisława Kosieka pt. *Z dziejów stosunków polsko-szwajcarskich w rolnictwie* i prof. Józefa Gondka *Studia rolnicze Polaków w Szwajcarii w czasie II Wojny Światowej*.

Referat dra Z. Kosieka obejmował okres od XV w. do 1918 r., uwzględniając tło ogólnokulturalne, wpływ szwajcarskiej literatury rolniczej na rolnictwo polskie w okresie Oświecenia (Pictet, Huber i in.), udział Polaków w naukowych zrzeszeniach szwajcarskich w XVII w. (J. Potocki, J. Mniszech), oddziaływanie F. Fellenberga i jego uczelni w Hofwyl na Polskę, kolejno nasilenie się współpracy w drugiej połowie XIX w., szczególnie po utworzeniu w Zurychu wydziału rolniczo-leśnego na politechnice. Możliwości polsko-szwajcarskiego współdziałania stworzyły w różnej formie uniwersytety w Fryburgu, Bernie, Bazylei. Na przełomie XIX i XX w. działało w Szwajcarii wielu wybitnych — a powiązanych z rolnictwem polskich uczonych, jak A. Maurizio, M. Nencki, I. Mościński, G. Narutowicz. Tezy prelegenta wspierała statystyka polskich studentów rolnictwa w Szwajcarii na przełomie XIX i XX wieku.

Referat prof. J. Gondka dotyczył podstawowych i specjalistycznych studiów rolniczych Polaków w Szwajcarii w czasie II Wojny Światowej, którzy rekrutowali się głównie z żołnierzy i oficerów II Dywizji Piechoty; po kampanii francuskiej przebiła się ona prawie w całości do tego kraju. Referent — sam absolwent tych studiów rolniczych i podyplomowej specjalizacji w ochronie roślin — uzupełnił swym referatem monografię Adama Vetulaniego, dotyczącą całości studiów polskich w Szwajcarii w czasie II Wojny Światowej. W Zurychu rolnictwo studiowali Polacy internowani w Winterthur (inne obozy nie miały tej możliwości). Przez studia te przewinęło się ponad 100 osób, z których 40 zdobyło stopień inżyniera, 10 — doktora, a 2 — habilitowały się. Po wojnie 2/3 absolwentów wróciło do kraju, reszta rozproszyła się po Europie, Ameryce i Afryce; niektórzy pozostali w Szwajcarii, gdzie odgrywają poważną rolę w życiu gospodarczym i naukowym (np. prof. Caputa w zagospodarowaniu górskich użytków zielonych). Prof. Gondek ukazał też trudności tych studiów, ich wysoki poziom, ofiarność i zaangażowanie uczonych szwajcarskich (szczególnie fitopatologia — Goimana, gleboznawców — Palmanna, Sternberga, Schneidera). Referat był bogato ilustrowany dokumentami i ikonografią.

W ożywionej dyskusji zwrócono uwagę na problem zasadniczy, a mianowicie, że do całości tematu brak jeszcze zobrazowania sytuacji w okresie międzywojennym — szczególnie w zakresie zootechniki, ekonomiki rolnictwa (E. Laur), sztucznej inseminacji (T. Olbrycht), gospodarki górskiej (J. Włodek), pszczelarstwa, ochrony roślin, historii rolnictwa (A. Maurizio) — a także w okresie po II Wojnie Światowej.

W związku z referatem dra Kosieka podniesiono problem stosunku M. Oczapowskiego do Fellenberga, czasokresu oddziaływania dydaktycznych koncepcji Fellenberga na rolnictwo polskie (P. Michałowski), źródeł do studiów rolniczych Polaków w tym kraju w XIX i XX wieku, kierunków wzajemnego oddziaływania polsko-szwajcarskiego (m.in. import górskiego bydła simentalskiego i szwyców do Małopolski, odkrycie metody wiązania atmosferycznego azotu i zorganizowanie na terenie Szwajcarii produkcji nawozów azotowych przez I. Mościńskiego).

W dyskusji nad prelekcją prof. Gondka poruszono sprawy weryfikacji świadectw internowanych kandydatów na studia rolnicze; ponadto dyskutowano na temat organizacji ochrony roślin rolniczych w Szwajcarii, form i źródeł finansowania studiów rolniczych dla obozu w Wintethur, analogii i różnic w oddziaływaniu Szwajcarii i Austrii na rolnictwo polskie, specyfiki szwajcarskiego gleboznawstwa.

Ligia Hayto

ZEBRANIA PRACOWNI HISTORII NAUK SPOŁECZNYCH

1

11 XI 1977 r. — pod przewodnictwem doc. Ireny Stasiewicz-Jasiukowej — odbyło się zebranie, na którym dr Ryszard Ergetowski wygłosił referat pt. *Towarzystwo Naukowe Studentów-Polaków w Lipsku*. Referent stwierdził, że źródła do opracowania dziejów organizacji studentów polskich w Lipsku w XIX i XX w. są dość liczne. W Archiwum Uniwersytetu Lipskiego zachowały się listy członków i składy zarządów poszczególnych zrzeseń których od 1872 r. (tj. od założenia wspomnianego Towarzystwa) do 1918 r. było kilka. Materiały źródłowe z Lipska uzupełniają zasoby Państwowego Archiwum w Dreźnie oraz pamiętniki i korespondencja — rozsiane po bibliotekach polskich. Sporo wiadomości zawiera również ówczesna prasa.

Towarzystwo Naukowe Studentów-Polaków w Lipsku powstało w 1872 r. dzięki inicjatywie dwóch studentów lipskiej wszechnicy — W. Lubomęskiego i S. Morawskiego. Pierwszy statut związku zakładał, że celem jego jest uzupełnianie przez słuchaczy uczelni — drogą samokształcenia — wiedzy wynoszonej z wykładów. W rzeczywistości chodziło o pogłębianie znajomości ojczystej historii i literatury i o rozbudzanie patriotyzmu. Program ten realizowano przez wygłaszanie referatów, dyskusje nad nimi, organizowanie corocznych obchodów — związanych bądź z zgonem wybitnych Polaków, bądź z ważnymi wydarzeniami historycznymi. Towarzystwo posiadało własną bibliotekę i czytelnię czasopism. W latach 1882—1884 wydawało własne piśmko satyryczne — „Smok”.

Towarzystwo współdziałało z podobnymi polskimi zrzeszeniami w Halle, Berlinie, Dreźnie, Würzburgu, Wrocławiu. Należało doń 167 członków, spośród których do najwybitniejszych należeli: L. Krzywicki, J. Kasproicz, M. Massonius, L. Sternbach, A. Danysz, W. Au, Z. Kahne, J. Hanusz, L. Frenkiel. Ich późniejsza praca potwierdziła, że cele przyświecające Towarzystwu zostały osiągnięte.

2

6 I 1978 r. odbyło się zebranie, na którym mgr Andrzej Biernacki wygłosił referat pt. *Historia literatury wedle pokoleń (Albert Thibaudet i jego historycznoliteracka teoria)*. W referacie, który zostanie umieszczony jako przedmowa do polskiej edycji książki Alberta Thibaudeta *Histoire de la littérature française de 1789 a nos jours*. A. Biernacki omówił metodę badawczą i najważniejsze pojęcia stosowane przez francuskiego uczonego, a przede wszystkim kategorię „pokolenia literackiego”.

Nad referatem rozwinęła się ożywiona dyskusja. Skoncentrowała się ona wokół kilku zagadnień. Uczestnicy dyskusji zastanawiali się przede wszystkim nad problemem, czy kategorię „pokolenia” należy stosować w badaniach nad historią nauki, a jeżeli należy, to na ile będzie ona użytecznym narzędziem badawczym (doc. I. Stasiewicz-Jasiukowa, doc. Z. Wójcik, dr F. Bronowski). Zebrani poruszyli też zagadnienie dialogu między różnymi, ukształtowanymi w odrębnych okresach, ale żyjącymi w tym samym czasie, pokoleniami, uczestniczącymi w ruchu umysłowym swojej